

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Secretaris Generaal / plv.

Secretaris Generaal

plv. 5.1.2e

Nafase Covid-19

Bezoekadres:

Parnassusplein 5

2511 VX Den Haag

T

5.1.2e

F

www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Datum

28 januari 2022

Aantal pagina's

6

memo

Werkwijze "Uitlezen telefoons"

In dit memo werken we de afspraken uit die tussen VWS en Deloitte mondeling zijn gemaakt op 3 november 2021 met betrekking tot het uitlezen van chatgesprekken (ook wel: chatberichten/berichtenverkeer) op telefoons. Deze afspraken zijn gemaakt in het kader van het onderzoek naar de inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen (hierna: PBM) en zijn gebaseerd op de eerder door VWS opgestelde werkwijze m.b.t. het uitlezen van chatgesprekken (zie uitgebreide nota 'Alternatieve wijze veiligstellen COVID-informatie').

De inhoud van dit memo is met aanvullingen van de 5.1.2e onderbouwd en met de 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e afgestemd. De aanvullingen van de 5.1.2e zullen als bijlage worden toegevoegd.

Aanleiding:

Deloitte krijgt momenteel toegang tot een selectie van de door VWS gevalideerde chatgesprekken uit mobiele telefoons van MT-leden en hoger waarbij er reeds gegevens zijn gelakt. Deze data worden verschaft in het kader van het onderzoek naar de inkoop van PBM. Deloitte heeft vervolgens in het gesprek van 3 november het verzoek gedaan om voor de gehele scope beschikking te krijgen over:

- 1) enerzijds de ongelakte dataset om te voorkomen dat mogelijk relevante informatie buiten beeld van het onderzoek blijft;
- 2) en anderzijds de telefoons uit te lezen van een aantal nieuwe medewerkers dat niet eerder binnen VWS in de scope was bij het uitlezen van COVID-informatie. Het betreft hier een totaal van vijf medewerkers onder MT-leiding niveau van wie de onderzoekers een aanleiding zien dat deze relevante informatie voor het onderzoek bevatten. VWS heeft hiervoor van Deloitte een specifiek informatieverzoek ontvangen. Uiteindelijk heeft VWS vier van de vijf verzoeken in behandeling kunnen nemen, omdat van één persoon de gegevens niet langer beschikbaar zijn.

In dit memo behandelen we punt 2 van het verzoek en werken we de afspraken op dit punt uit. De reeds benaderde personen (MT-leden en hoger) waarnaar tevens wordt verwezen in punt 1, worden vooralsnog niet benaderd voor het opnieuw uitlezen van de telefoon, tenzij daar na een gespecificeerd verzoek van Deloitte anders over wordt besloten.

Secretaris Generaal / plv.
 Secretaris Generaal
 plv. SG
 Nafase Covid-19

Achtergrond en grondslag werkwijze VWS:

Waar het gaat om de reeds betrokken [5.1.2e] (5.1.2e en hoger) moet sprake zijn van een dringende reden om zijn of haar chatgesprekken uit te lezen en te selecteren op relevantie, dit wordt indien van toepassing gemotiveerd omschreven. Grond voor het uitlezen van deze telefoons betrof de uitspraak van de Raad van State van 20 maart 2019¹, dat chatgesprekken die bij het uitvoeren van overheidstaken zijn gebruikt onder het bereik van de Wob en de Archiefwet vallen.

Datum
 30 november 2021

Voor deze reeds betrokken personen is het verzoek om de telefoon uit te lezen afgerond. Directie NC-19 heeft dit begeleid en uitgevoerd, conform een door de functionaris gegevensbescherming van VWS goedgekeurd proces. Voor betrokkenen lager dan MT-lid niveau bestaat een dergelijke specifieke uitspraak niet. In de afweging om de telefoons van de door het onderzoeksbureau geselecteerde personen alsnog uit te lezen is gekeken naar de grondslag voor het onderzoek, namelijk dat de verwerking van deze gegevens noodzakelijk zijn voor de taak van algemeen belang, mede in verbinding met artikel 68 Grondwet.²

Uitlezen van telefoons:

Om zo goed mogelijk te voldoen aan het informatieverzoek van Deloitte t.b.v. de volledigheid en compleetheid van het forensisch feitenonderzoek, en tevens de privacy van de medewerkers te waarborgen wordt zoveel mogelijk bij de reeds bestaande werkwijze aangesloten. Randvoorwaarden opgenomen in dit proces die toezien op de rol van de specifieke persoon in kwestie zijn in onderstaand overzicht omschreven.

Randvoorwaarden:

- Aan de persoon aan wie de zakelijke telefoon toebehoort (de gegevenseigenaar) wordt gevraagd om in te stemmen met het verzoek dat door het onderzoeksbureau is ingediend bij VWS. De medewerker wordt om instemming gevraagd en uitdrukkelijk geen toestemming onder de AVG, als grondslag voor de gegevensverwerking. De grondslag toestemming kan hier niet gebruikt worden in verband met de hiërarchische verhouding tussen werkgever en werknemer.
- De medewerker heeft nadrukkelijk de mogelijkheid om aan te geven geen medewerking te willen verlenen.
- Voorafgaand aan de afspraak om relevante informatie uit te lezen van de mobiele telefoon, wordt een uitgebreide omschrijving van het daadwerkelijke proces toegestuurd aan de medewerker. Mocht de medewerker hier vragen over hebben, dan kan deze persoon kiezen om hiervoor contact op te nemen ofwel met het onderzoeksbureau, ofwel met het projectteam vanuit NC19 binnen VWS. Het vastgestelde proces is in het bijzijn van de [5.1.2e] kern en de [5.1.2e] Concern van VWS door het onderzoeksbureau gedemonstreerd. In samenspraak met het onderzoeksbureau zijn extra mitigerende maatregelen getroffen om de privacy van de medewerker zoveel mogelijk te waarborgen.
- De telefoon wordt bij instemming door de eigenaar in persoon op kantoor van VWS overhandigd aan het onderzoeksbureau voor de duur van het uitlezen en valideren, met als doel om de telefoon te koppelen aan de

¹ ABRvS 20 maart 2019, ECLI:NL:RVS:2019:899, bevestigd in ABRvS 21 oktober 2020, ECLI:NL:RVS:2020:2477;

² Artikel 6, eerste lid, aanhef en onder e, AVG: "de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen".

Secretaris Generaal / plv.
 Secretaris Generaal
 plv. SG
 Nafase Covid-19

Datum
 30 november 2021

technische middelen van de onderzoekers. Dit gebeurt onder toezicht van de gegevenseigenaar zelf, waarbij de onderzoeker vanuit het onderzoeksbureau en een ervaren medewerker van het Team Veiligstellen & Archiveren uit de programmadirectie NC19 aanwezig zijn ter begeleiding van het proces. Het is nadrukkelijk de medewerker die de eindselectie maakt van data die wordt overgedragen aan het onderzoeksbureau. De persoon in kwestie kan hiervoor op een eigen beeldscherm relevante informatie aanvinken (bij aanvang zullen alle 'vinkjes' uitstaan om te voorkomen dat informatie overgaat zonder dat dit nadrukkelijk de intentie is van de gegevenseigenaar). Deze instructies zullen zowel voorafgaand als tijdens het proces worden gegeven. Er is gekozen een aparte VWS laptop in de ruimte te zetten, zodat de medewerker geen druk ervaart in het doorlopen van deze stap. Zowel de VWS laptop als het uitleesapparaat apparaat voor de telefoons zullen offline functioneren in het proces, zodat alle stappen duidelijk en overzichtelijk blijven.

- o Het verzoek vanuit het onderzoeksbureau betreft het uitlezen van informatie die betrekking heeft op de (chat)apps Imessage, Whatsapp, sms, Signal en Telegram. Als blijkt dat gegevenseigenaar andere chats-apps voor zakelijke gesprekken gebruikt, kan hij/zij dit zelf aangeven. Hij/zij kan ook kenbaar maken bepaalde applicaties niet te willen laten uitlezen wanneer deze niet relevant worden geacht voor het onderzoek.

o De **datareis** kent de volgende stappen:

1. In de begintoestand bevat enkel het telefoontoestel alle gegevens.
2. Het telefoontoestel is voor aanvang aan het aansluiten op de Cellebrite uitleesmodule geprepareerd met de juiste instellingen om goed contact met de uitleesmodule te hebben. Van de beschikbare methoden is de wenselijke methode degene die de minste privacy en security impact heeft berekend vanuit de laatste stap in het uitleesproces, de netto dataset die overblijft in de laatste stap.
3. Wanneer de uitleesmodule wordt aangesloten op het telefoontoestel wordt de extractiemethode bepaald. De combinatie van het toesteltype, de versie van het besturingssysteem en de updates van het telefoontoestel bepalen de beschikbare methoden. Afhankelijk van deze factoren kan dit een selectieve extractie zijn waar op app niveau gekozen kan worden in deze stap of een volledige telefoonextractie voor de eerste stap. Een volledige telefoonextractie betekent dat het technisch nodig is gebleken om alle data van het telefoontoestel te moeten extraheren in de eerste fase. De mitigerende maatregel hiervoor is dat in vervolgstappen de data wordt gereduceerd naar het strikt noodzakelijke voor ten behoeve van het onderzoek.
4. De uitleesmodule kan de extraheerbare gegevens presenteren in een overzicht op het beeldscherm van de uitleesmodule. Dit levert enkel een kijk- en selectie mogelijkheid op. De uitleesmodule heeft geen mogelijkheid om zelf data op te slaan. Daar is een externe harddisk voor nodig.
4. Er kan nu een selectie worden gemaakt van de data of apps die relevante data bevatten voor het onderzoek. De selectie wordt klaargezet ter controle aan de gegevenseigenaar door het onderzoeksbureau. Tot deze stap is er nog geen data overgedragen.

Secretaris Generaal / plv.
 Secretaris Generaal
 plv. SG
 Nafase Covid-19

Datum
 30 november 2021

5. De geselecteerde data kan nu gekopieerd worden van telefoontoestel naar een door VWS goedgekeurde en beveiligde harddisk. De externe harde schijf is beveiligd met NBV goedgekeurde versleutelingsmethoden en een wachtwoord om ongewenst gebruik ervan te voorkomen. Deze harddisk wordt aangesloten op de uitleesmodule.
 6. Na de overdracht is het telefoontoestel niet meer nodig en kan worden losgekoppeld. Het telefoontoestel wordt weer terug gezet naar de toestand van voor de preparatie.
 7. De harddisk met de geëxtraheerde data wordt nu gekoppeld aan de VWS laptop die voorzien is van tooling om het extract te kunnen inlezen.
 8. Middels de tooling op VWS laptop kan de data gereduceerd worden tot dat wat noodzakelijk en relevant is voor het onderzoek. Dit is in goede afstemming met de gegeveenseigenaar en het onderzoeksbureau. Dit wordt op de laptop gedaan, doordat de tooling fijnmazig de selectie kan reduceren. De mogelijkheden zijn afhankelijk van de app en de ondersteuning van de tooling hierop en de gekozen uitleesmethoden uit de eerste stappen. Het selecteren op de laptop kan tot individuele berichtjes worden gereduceerd.
 9. Op een tweede door VWS goedgekeurde en wederom beveiligde harddisk komen de eindresultaten te staan van het uitleesproces. Voor dit proces is dat de netto dataset.
 10. De data op de eerste harddisk wordt conform procedure vernietigd nadat de overdracht van laptop naar tweede disk geverifieerd zijn.
- o Het uitlezen betreft ten hoogste informatie die valt binnen de onderzoeksperiode (1 januari 2020 tot 1 juni 2021). De onderzoeker kan indien gewenst deze selectie direct toepassen op de laptop voordat de medewerker zelf start met de selectie van relevant chatverkeer per applicatie.
 - o Tijdens het volledige proces van het ter beschikking stellen, geeft de eigenaar aan welke chatgesprekken mogen worden uitgelezen. Hierdoor houdt de persoon regie op zijn of haar berichten en daarmee op zijn of haar privacy; zo krijgt de medewerker van VWS ook na het uitlezen van de chats de gelegenheid om de uitgelezen chats te beoordelen of de chats persoonsgegevens bevatten, geheel niet-zakelijk zijn, of geen betrekking hebben op het onderwerp van het onderzoek. Het valideren kan gelijktijdig of later plaatsvinden.
 - o Bij het doorlopen van een validatiegesprek, zal hetgeen wat als laatste wordt geselecteerd, worden veiliggesteld in een nieuw rapport. Alles wat daarvoor is uitgelezen of gescheiden uit de selectie, wordt verwijderd van zowel de laptop als de harde schijf van VWS. De metadata, die toeziet op zaken als tijd, locatie en afzender, wordt bewaard.
 - o Uit het oogpunt van doelbinding zullen niet-relevante chatgesprekken direct na het uitlezen worden verwijderd. Niet relevante chatgesprekken zijn: geheel niet-zakelijke chats en chats welke geen betrekking hebben op het onderwerp van het onderzoek.
 - o Tevens zal in de organisatie rekening worden gehouden in de planning zodat tussen de individuele afspraken met de geselecteerde personen voldoende tijd wordt ingeruimd en hun kans op ontmoeting wordt verkleind, zodat de privacy betreffende personen gewaarborgd blijft.

Secretaris Generaal / plv.
 Secretaris Generaal
 plv. SG
 Nafase Covid-19

Datum
 30 november 2021

Naast de bovenstaande randvoorwaarden en omschreven datareis, geeft onderstaande lijst de (technische) complementaire processtappen aan die voorafgaand en tijdens het proces nodig zijn voor het uitlezen van de betreffende telefoons:

- De software en configuratieschakelaar die Deloitte vereist om het uitlezen te laten werken, moet ten eerste vrij configureerbaar worden gemaakt voor de telefoongebruiker wanneer deze vrijheid is afgeschermd door een Mobile Device Management tool die in het profiel deze functies afschermt. De configuratie wordt voorafgaand aan het moment van uitlezen gemuteerd, zodat de telefoon in de juiste functionaliteit staat om het uitlezen mogelijk te maken vanuit SSC-ICT.
- Het toestel wordt hierdoor preparabel gemaakt op locatie en toeziend oog van de gebruiker van het toestel.
- De gebruiker maakt met hulp van een expert/getraind persoon het uitlezen mogelijk. Dit is de stap waar de beveiliging er feitelijk afgaat. Het is relevant dat de gebruiker zicht kan houden op het toestel, vanaf dit moment.
 1. De telefoon wordt verbonden met een daartoe geschikte uitleesmodule dat gebruik maakt van de forensische tooling van Cellebrite
 2. Hierna vindt de datareis zoals hierboven omschreven, plaats.
 - 3.

Na het uitlezen wordt er procedureel op toegezien dat het uitlezen weer onmogelijk worden gemaakt.

- De gebruiker moet met hulp van een expert/getraind persoon het uitlezen weer onmogelijk maken.
- Dit is de stap waar de beveiliging feitelijk wordt hersteld naar de normaalstand.
- Het is relevant dat de gebruiker kan zien dat dit hersteld is naar de normaalstand.
- Hierna moet de SSCICT mutatie worden ingezet om de setting weer te brengen in de normaalstand onder beheer van het normale Mobile Device Management profiel
- En om zoveel mogelijk te voorkomen dat er bijvangst van data plaatsvindt, en verantwoord omgegaan wordt met deze bijvangst, zijn mitigerende maatregelen opgesteld. Deze zullen hieronder worden opgesomd.

Proces

De nog te benaderen VWS medewerkers zullen net zo zorgvuldig benaderd worden conform de werkwijze die hiervoor reeds bij VWS bestaat. Deze medewerkers zullen op korte termijn een mail ontvangen met het verzoek om mee te werken aan het uitlezen van hun telefoon. De programmadirectie NC-19 zal dit proces faciliteren en vormgeven.

Hierbij geldt dat de betrokken persoon het recht behoudt – indien er zwaarwegende gronden zijn - om te weigeren en in het geheel niet mee te werken aan het uitnemen of aanleveren van chatgesprekken. Duidelijk wordt gemaakt aan de medewerker dat weigeren geen arbeidsrechtelijke consequenties heeft. Tegelijk wordt medewerking aan het onderzoek van Deloitte vanuit de beoogde transparantie aangaande de inkoop van PBM zeer op prijs gesteld. Los van het

projectteam dat vanuit NC-19 ondersteuning biedt, bestaat er voor betrokkenen ook de gelegenheid om contact te zoeken met het steunpunt dat voor dit onderzoek is ingericht binnen VWS. Ook hierover zullen zij worden geïnformeerd.

**Secretaris Generaal / plv.
Secretaris Generaal**
plv. SG
Nafase Covid-19

Datum
30 november 2021